

ሓቂ ዚኸኑ ሕልሚ

ሰብ፣ *Homo Sapiens* - ሓሳቢ፣ ወይ፣ *Homo Narrans* - ናይ ምዝንታው፣ ሓሳብ ምግላጽ፣ ምምንት፣ ናይ ምክታቦ ውህበት ዘለዎ፣ ተባሂሉ፣ ብቋንቋ ላቲን ይጽዋዕ። በቲ እተዋህቦ ፍሉይ ህያብ፣ ካብ ካልኦት ህይወት ዘለዎም ፍጥረት፣ ከም፣ ድሙ፣ ከልቢ፣ ኣድጊ፣ ብዕራይ፣ ዓሳ ባሕሪ፣ ወዘተ....፣ ይፍለ ኣሎ። ሰብ፣ ከም፣ መልክዕ ኣምላኽ፣ ተፈጥረ። ከም ሰብ መጠን ከኣ፣ ክሓስብ ጥራይ ዘይከኑ፣ ክሓልም፣ ፈጣሪኡ ብሕልሚ ክግለጸሉ፣ ኪዛረቡ፣ እሞ ንዝብሎን ዝገብሮን ሓላፍነት ክሕተተሉ፣ ጽቡቕን ክፋ-እን፣ ጠቓምን ጎዳእን ክፈላሊ ይኸእል። ስለዚ፣ ኣነውን ከም ሰብ መጠን፣ *Homo Sapiens*፣ *Homo Narrans*፣ ሕልመይ፣ ንደቂ ሃገሪይ ከካፍል ግቡእ ከይኑ ይስምዓኒ።

-ከም ዚስትውዓል፣ ኣብ ሕልሚ፣ ጊዜን ቦታን ስለ ዝተሓዋወስ፣ ውሱን ደረት ስለ ዘዩብሉ፣ ጊዜን ስፍራን ክደባለቑ፣ ክተሓዋወሱ ይኸእሉ። እቲ ከዘንትወሉ ሓሲቦ ዘሎኹ 1987/1998 ዓ.ም.ፈ. ብስራሕ ኣብ ኤርትራ ኣብ እተረኸብኩሉ ጊዜ እተንነፈኒ እዩ።

ኣብ ኣስመራ ዚሓለምክዎ እኳ እንተ ነበረ፣ ሕልመይ ግን፣ ኣብ ክልተ ሃገራት፣ ማለት፣ ኣብ፣ ሽወደንን ኤርትራን ይፍጸም፣ ነቲ ሃገርና ወዲቓቶ ዚነበረት፣ ቀጻላ እትወድቆ ኣሰጋኢ ፖለቲካዊ ዙንታት ድማ የመልክት። ንኸልፍ ኤርትራውያን፣ መራሕቲ ከም ተመራሕቲ ከይተንከፈና ስለ ዘይተርፍ፣ ትሕዝቶ ሕልሚ እንሆ፣

ጸላኢ ንኤርትራ ብሃንደበት ወሪሩ ከጥቅዓ ክዳሎ ከሎ፣ ቀዳማይ ዕላምኡ ኸእ ንነፈርቲ ውግእ ኤርትራ ክድብድብ ከም ዚነበረ እርኢ። መደብ ጸላኢ ኣሰንበደኒ፣ ተቐዳዲምና ነፈርትና ካብ ጸላኢ ክንሓብእ፣ ትሕዝቶ ሕልመይ ከካፍል፣ ነፈርቲ ክንሓብኣሉ ዘኸእለና ስፍራ ከም ዘሎና ድማ ከበስር፣ ናብ ቤት ጽሕፈት ክቡር ፕረሲደንቲ ኢሳይያስ እኸይድ። ሓሳብይ ተቐባልነት ረኸብ፣ ንብረትናውን ካብ ጸላኢ ከነድሕን ከኣልና። - ኣይጸንሐን፣ ሓደ ንጉሆ፣ ምስ ሓደ ብጸየይ ኣብ ማይ ተመናይ ዶው ኢለ እናተዛረብኩ ከሎኹ፣ ብበለዛ፣ ዓዲ ንፋስ ገጸን ዚመጸ ክልተ-ሰለስተ ነፈርቲ ኢትዮጵያ፣ ብልዕሊ ገዛ ከኒሻ ጌረን፣ ናብ ሰምበል ገጸን ክበራ ከለዎ ርኤና። ኣይጸንሐን፣ ቦምባኦን ኣውደቓ፣ ተኸሰን ትክን ሓውን ደርናን ተሓዋዊሱ ድማ ንሰማይ ክዓርግ ሰማዕናን ርኤናን ።

ኣብ ሽወደን ዚቐመጦ ቤተይ፣ ብገፊሕ ሜዳ እተኸበ ዓብዪ ህንጻ፣ ብወገን ደቡብ ድማ ናብ ቀላይ ገጽ ዘርኢ ነበር። ብወገን ደቡብ ዚመጸ፣ ቁጺርካ ዘይውድኣ ጸዓዱ፣ ናእሽቲ፣ ተረርቲ ኮዓሳሱ (ወጸእተኛታት ዘዘውትርዎ ናይ ቃርሳ (ጎልፍ) ንሓደ ሲሶ እቲ ሜዳ ገዛይ ተነስነስኦ፣ ዚተረፈ ሜዳ ግን ጥራዩ ከም ዚነበረ እርኢ። ንምርኣየን ዘገረምኒ ክልተ ነገራት ኔሩ፣ ሓደ፣ እተን ኮዓሳሱ ቁጺርካ ዘይውድኣን ቀሊዕካ ኣብ ጉድጓድ ንኸተእትወን ዘይስሓታን ብምንባረን። እቲ ምቕላዕ ከም ክእለትካ እኳ እንተ ነበረ፣ ብሓደስቲ ይትክኣ ስለ ዚነበራ፣ ቀሊዕካ ኣብ ጉድጓድ ምእታው ብሓቂ ዘድክም፣ ጊዜ ዚወስድ ኩነ።

ክልተ፣ እተን ኮዓሳሱ ንፍርቂ እቲ ብደቡብ ዘመልክት ሜዳ እኳ እንተ መልእክ፡ ዘይሓልፍኡ፣ ሕንጻጽ፡ ተገይሩለን ብምርኣይ እዩ። ነተን ቀሊዕካ ዘይምውድኡ ብዙሓት ኮዓሳሱ፡ ብሓደስቲ ክትክእ ብምርኣይ፡ ድማ ካብቲ እተሓንጸለን ዶብ ክሓልፋ ብዘይምኻለን፡ ክገርመኒ ኸኣለ ጥራይ ዘይኮነስ፡ ነቲ እተሓንጸለን ደረት ብዘይ ምስጋረን፡ ኣጸናንግኒ።

ኣብቲ ጊዜ እቲ ብሓቂ ርእሶይ ሓመምኩ፣ ተጸሊሉ! ተባሂሉ ኸኣ፡ ቤተ ሰበይ ናብ ሕክምና ወሰዱኒ።

ኣብ ማእከል ህዝብና ናይ ዘይምትእምማን ፍረ መንፈስ ከም እተዘርኦ ኩይኑ ይስምግኒ። በዚ ልበይ ብዙሕ ሓዘነት። ኣብቲ ቀጻር ቤት ሕክምና ኣቶኹ፡ ብታርኦም ዚጽበዩ ሕሙማት ኸኣ መሊኡ ጸንሓኒ። ነፍሲ ወከፍ ሕሙም ድማ ሰላዬ ጸላኢ ኩይኑ ተሰምግኒ። ኣብ ጥቓ መን ኮፍ ኢሊ ተራይ ከም ዝሕሉ ጠፍኣኒ። ክሳብ ነታ ዝቐረብኩዎ ምሽክነይቲ ሕምምቲ፣ ኩትሻ፣ ኢሊ፡ እናጸዋዕኩ፡ ሰላም ከላእክዎ። ገና ናብ ሓኪም ክኣቱ ተራይ እናተጸበኹ ከሎኹ ድማ፣ ክልተ ነገር፡ ተራእየኒ፣

ኣብ ቅድመይ ተሰቐላ ዝነበረት ባንዴራ ኤርትራ ኣብ ፍርቂ ተሰቐላ ከተንበልብል ይርኢ። ሃገርና ብጸላኢ ተወሪሩ እዩ። ህዝብና ፋሕፋሕ ኣትይዎ፡ ሕጅስ ጸላኢ ስዒሩና፡ ኣብ ምባል በጻሕኩ። ካብ ተስፋ ምቕራጽን ሓዘንን እተኣዕለ፣ በኸኹ።

ኣብ ብኸያት ከሎኹ፣ ቀጽሪ ቤት ሕክምና ብመቓብር ሰዉኣት መሊኡ ተራእየኒ። ህዝቢ ዝዕቆቦ ጠፊእዎ ናብዝን ናብትን ክብል ከሎ፡ ኣብ ቅድመይ ዚነበሩ፣ መቓብራት ሰዉኣት፡ ተኸፍቱ። ካብቲ መቓብራት ከኣ፣ ህዝቢ ኣጅኹም፡ ሕበሩ፡ ክትስዕሩ ኢኹም፡ ብኸንቱ ደምና ኣይፈሰሰን! ዚብል ድምጺ ሰማዕኩ። ህዝቢ በቲ ዚሰምዖ ድምጺ ሰዉኣት ሰመረ። ሰንደቕ ዕላማ ኤርትራ ድማ ኣብ ሰፈራ ክትስቀል ንላዕልሊ ተሳሕበት።

ፕረዚደንቲ ብሆሊኮፕተር ኣብ መሬት ኩናማ፣ በረኻ ሻምቡቆ፡ ንበይኑ ዑደት ይፍጽም።

ከምቲ እተራእየኒ፡ እታ እተሰቐላ ሆሊኮፕተር (ነፋሪት) ክብን ለጠቐን ዚበለ ምድረ ቤት ነበራ። ፕረዚደንቲ ንበይኑ ኣብ ላዕሊ፡ ኣብ ትሕቲኡ እሞ ኣብ ቅድሚኡ ድማ ካብ ቀደም ዚፈልጠም ሰለስተ ሰባት፣ ሓንቲ፡ ኣብ ዓዲ እትቐመጥ ዓባይ ሓብተይ፡ እቶም ዚተረፉ ክልተ፡ ህልውንኦም ከገርመኒ ዚኸኣለ፣ እታ ሓንቲ፡ ተመርዕያ ናብ ኣዲስ ኣበባ ዚቐየረት መምህር፡ ግን፡ ኣብ መወዳእታ፣ ብሕማም ብካናዳ ጌራ ንዓዳ እተመልሰት ክትከውን ከላ፡ እቲ ካልኣይ፣ ዶ/ር፡ ዕባይ ኣስመራ፡ ኣብ ኢትዮጵያ ተማሂሩ፡ ምስ ሓዳሩ ኣብኡ ዚቐመጥ ዚነበረ ብጻይ እዩ። ነቶም ዳሕረዎት ክልተ ምስ ርኤኹ፣ እዞም ኣብ እትዮጵያ ዚቐመጡ ድኣ መዓስ፡ ከመይ ናብ ሃገርም ተመሊሾም፣ ኣብ ምባል ኣተኹ። እዞም ሰለስተ እዚኣቶም፡ ኮፍ ኢሎም፣ ከምቲ ልምዲ ሃገርና፡ ንፕረዚደንቲ ኢሳያስ ቡን ብወግዒ የፍልሕሉ ነበሩ።

ተቐማጦ ኢትዮጵያ ኣብ ማእከልና ብምርኣይ ኣገረመኒ፡ ኢሊ። - መለስ ዜናዊ ንህዝብና ጸኒሑ እንታይ ከም ዘስዓበሉ ብኤርትራውያን ዝርሳዕ ኣይከዓንን። ድሕሪ ብዙሕ ዓመታት፡ እታ ሓንቲ፣ ናብ ሓዳራ፡ ናብ ኢትዮጵያ

ክትምለስ አይክአለትን፣ አብ ኤርትራ ተረፈት፣ አብ መሬት ሃገራ'ውን ሓመድ አዳም ለበሰት፣ እቲ ምስኣ ዚነበረ ብጸያ፣ ዶ/ር፣ ካብ ኢትዮጵያ ተሰጉጉ፣ -

1967 ምስ ተፈላለና፣ 2005 ብኣካል አብ አስመራ ንቐዳማይ ጊዜ ተራኸብና።

ትርጉም ቡን። ሕልመይ ንበይነይ ንምሓዙ ምስ ከበደኒ፣ ንዝኣምኖ ከካፍሎ ናይ ግድን ከሳኒ። ከምቲ እተባህለኒ፣ እቲ አብ ሕልሚ ቡን ምስታይ፣ ምልክት፣ ሓዘኑ ንሄ፣ ጥልመት፣ ክሕደት ይትርጎም። እምበኣር፣ መራሒ ኤርትራ፣ ብድሕሪ ውግእ፣ ብሆሊኮፕተር፣ ንበይኑ ዕዶት ሃገር ምክያዱን፣ ቡን ምስታዩን፣ ትርጉሙ ግሉጽ እዩ።

ከም ኤርትራውያን መጠን፣ እቲ 1998 ኩነ ብድሕሪኡ ንሃገርና ዚወረዳ ክፋእ ግብሪ ጸላኢ ዘይዝከር አይከሰንን። ጸሓፊ ንገሃእ ርእሱ፣ አብቲ ጊዜ'ቲ፣ ካብ ኤርትራ ናብ ትግራይ ሰጊሩ፣ መጽናዕቲ ከካይድ መደብ ነበሮ። ነዚ ኸሉ ግን፣ ብምኸንያት እቲ አብ ኤርትራ ዚወረደ ዘይተሓሰበ ኸፋእ ኩነታት መደቡ ከይፈጸመ ናብ ናብርኡ ክምለስ ተገደደ። እቲ ኸናት ከኣ ቀጸሊ፣ እቲ ንኤርትራ ጽቡቕ ዘይምነዩላ፣ ሸዑ ኩነ ብድሕሪኡ፣ አብ ልዕሊ ሃገርን ህዝባን ዚፈጸሞ ናይ ገበን ነገር፣ ክሳዕ ሎም ዘመን ሕማቕ ሳዕቤን አምጺኡን የምጽእን ድማ ይርከብ አሎ።

አልአዛር መንግስቱ (ቀሺ)